

Oponentský posudek bakalářské práce Terezy Niedermaierové

Vedoucí práce: PhDr. Sylva Nováková, PhD.

Oponent: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.

Ústav románských studií FF UK

Název bakalářské práce: Problematika minulých časů ve francouzštině (*passé composé, imparfait a passé simple*) a metodologie jejich výuky v učebnicích francouzštiny

Obsah práce. Tématem předkládané práce tři francouzské slovesné časy vyjadřující minulost (*passé composé, imparfait a passé simple*) a jejich prezentace ve třech učebnicích francouzštiny – jedné české (*Entre nous*) a dvou francouzských (*Echo a Alter ego*). Práce je doplněna jednak krátkým průzkumem mezi českými studenty francouzštiny na úrovni A2, jednak návrhem využití tří autentických materiálů pro výuku a procvičení daných slovesných časů.

Formální aspekty práce. Práce je psána kultivovaným jazykem, jasným a zároveň strukturovaným (jedině drobná chyba v interpunkci: před důsledkovým spojkovým souslovím *a tak* se píše čárka, viz např. str. 53 a 54). Chyby se častěji objevují tam, kde je text ve francouzštině, např. v citaci na str. 12 (*que l'on considère*), *plevoir* (str. 16) a v résumé na str. 66 (*à la cadre, qui possède qu'un seul temps, etc.*). Text je členěn pomocí desetinného třídění, avšak autorka jej nevyužívá pro vnitřní odkazy a posílení koherence textu. Bibliografické odkazování je systematicky vedeno pomocí odkazu na autora a rok vydání díla, ale závěrečná bibliografie odpovídá bibliografické normě ISO690 (u odkazování pomocí autora a roku je nutno na prvním místě v seznamu bibliografie uvést právě tyto dva údaje). Bibliografie je ale celkově velmi vyvážená a bohatá (autorka cituje např. i náročnější gramatiku Wagner – Pinchon, a rovněž podklady k didaktickému aspektu práce jsou rozsáhlé); jeden formální detail kazí celkový dobrý dojem: není sjednocena norma psaní odkazů v textu (někde je za autorem čárka, jinde dvojtečka), a v seznamu bibliografie jsou někdy u autorů uvedena plná jména, jindy jen iniciály. Několik dalších přehlednutí:

- gramatika *Le Bon usage* je uvedena pod křestním jménem prvního autora (Maurice Grevisse);
- na *Encyklopedický slovník češtiny* je nutno odkazovat pomocí tří jmen hlavních editorů (Karlík – Nekula - Pleskalová), nikoli prvním jménem jednoho (z mnoha) autorů (str. 10); záznam v katalogu KJP je chybný;
- *Grammaire méthodique* má tři autory, je třeba uvést všechny tři; na str. 10 je pak uveden jiný rok vydání než v závěrečném seznamu literatury.

Text splňuje požadavky na rozsah bakalářské práce, ale téměř úplně postrádá poznámkový aparát.

Hodnocení obsahu práce. Autorka v teoretické části prokazuje schopnost přehledně a strukturovaně představit syntézu daného tématu na základě

rozmanitých bibliografických zdrojů; u některých pasáží však není jasná jejich spojitost s empirickou částí práce (např. přehled různých typů *participe passé* na str. 15 nebo přehledy konjugace, např. *imparfait* na str. 22). Naopak postrádám vyšší lingvistický přesah, týkající se např. distribuce pomocných sloves. Velmi dobře autorka zvládla představení vývoje didaktických metod, a účelně těchto pojmů využívá při představení jednotlivých učebnic. (Vnitřní koherenci práce by prospěl větší důraz na porovnání učebnic – autorka porovnává téměř výhradně zpětně, např. na str. 51, nikoli dopředu do textu, jako by byla omezena linearitou psaní.) Pasáže hodnotící učebnice, ve kterých se ozývá vlastní hlas a názor autorky, patří mezi nejzdařilejší části práce (např. na str. 44). Silný akcent na podrobnou prezentaci učebnic (vč. *guide pédagogique* atd.) jde však na úkor pasáží věnujících se samotnému (v podstatě lingvistickému) tématu práce (tj. vybraným minulým slovesným časům). Malý důraz na lingvistické aspekty pak vede k některým unáhleným konstatováním:

- str. 46: *passé simple* a *passé antérieur* „se ... často objevují v textech společně“ – pro *passé antérieur* to platí (vyjadřuje předčasnost k *passé simple*), ale obráceně nikoli;
- str. 52: vysvětlovat vztah *passé antérieur* a *passé simple* na základě vztahu *pqp* a *passé composé* je nebezpečné, protože *passé antérieur* a *pqp* sice oba vyjadřují předčasnost, ale *passé antérieur* se typicky používá v časových větách, kde se naopak *pqp* nepoužívá; studenty by taková paralela mohla zavést;
- podobně je zavádějící kontrastivní paralela mezi *imparfait* – *passé composé* a *past continuous* a *past simple* (*perfect*).

Velmi zajímavé jsou některé autentické materiály navržené pro procvičení uvedených slovesných časů, zejm. fotografie mohou podnítit fantazii a zájem studentů (str. XI); využitelnost Perraultova textu je ale nižší, protože jednak obsahuje mnoho opakování *passé simple* slovesa *dire* v uvozovacích větách (navíc homonymního s tvarem prezentu), jednak naopak některé zastaralé výrazy, které mohou ztěžovat porozumění (*mère-grand* nebo *plus-que-parfait du subjonctif* hned na začátku úryvku).

V úvodu (a v abstraktu) autorka zmiňuje jako hlavní hypotézu své práce předpoklad, že osvojování slovesných časů bude českým mluvčím činit velké potíže, kvůli systémovým rozdílům mezi oběma jazyky. Tuto tezi však autorka ve vlastním textu nerozvíjí; věnuje se jí až v „průzkumu“ (testu), str. 62-63, který předložila studentům prvních a druhých ročníků všeobecného gymnázia. Na základě průměrné úspěšnosti 78,3 % autorka vyvozuje, že se předpoklad potvrdil. Tento závěr je ale metodologicky problematický, protože „potvrzení“ hypotézy, že osvojování slovesných časů činí českým mluvčím potíže, by vyžadovalo nějaké *srovnání* – např. s mluvčími jiného jazyka, typologicky odlišného, nebo na základě srovnání s jiným jazykovým jevem, který naopak v českém jazykovém

systemu protějšek má. Samotný procentuální údaj tak nemá v podstatě žádnou výpovědní hodnotu pro uvedenou hypotézu.

Práci celkově považuji za velmi zdařilou; vzhledem k výše uvedeným výhradám navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Datum: 14. 6. 2017

Podpis: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD